



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Caput Quintum. De situ cellulæ Prioris, & de ejus gubernatione circa res Monasterij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPUT QUINTUM.

De situ cellulae Prioris, & de ejus gubernatione circa res
Monasterij.

TEXTVS.

Cellula Prioris sit juxta introitum loci, ut venientibus ad eundem locum primus occur-
rat: & de arbitrio, & dispositione ipsius postmodum qua agenda sunt cuncta proce-
dant.

GLOSSA V.

In duobus Capitibus precedentibus actum est
in Regula de situ & forma monasterij, de cellis
Fratrum, & qualiter unicuique assignanda sit: in
hoc Cap. in prima ejus parte de cellula Prioris Re-
gula tractat, & decernit, eam juxta vestibulum
Monasterij constituendam esse. In secunda vero
parte, quasi constituto, & diviso jam Monasterio,
& cellulis ad habitationem, tam Priori, quam
Fratribus deputatis: incipit jam de regimine mo-
nasterij, & de iis, quae in eo observanda sunt, de-
terminare: ut patet ex illis verbis, *De arbitrio &
dispositione ipsius, qua agenda sunt, cuncta proce-
dant.*

Cellula Prioris sit juxta introitum loci &c. Cir-
ca hanc primam capituli partem duo te offerunt
potissimum consideranda. Primum est, cellulam
Prioris juxta Introitum loci eo sine praecipue eri-
gendam decerni, ut Prior secularibus ad eremum
domus accedentibus primus occurrat: & ipse so-
lus cum illis res & negotia tractet: ne cuilibet ad-
venienti facilis ad Fratres pateat accessus, praeca-
vens in hoc, ne Fratres ad contemplationis quiete,
& a dulci orationis somno turbentur. Solent enim
saepissime advenientes hospites tumores varios &
novitates perferre: & sic mundum ipsum in mo-
nasterium utrumque inducunt, Religiososque cogunt,
aut certe invitanti, ut rerum mundanarum,
quas oblivioni tradiderant, de novo recordentur, &
eorum menti imprimantur, quibus spectibus eorum
animi depicti & informati, orationis fervorem
devotionemque facile remittunt.

Quare sanctus Benedictus in sua Regula
caute praecipit, ne hospites novatum rerum nuntia
in monasterium referant. *Cap. enim 67. sua Regula*
sic ait: Nec praesumat quisque alij referre, quae-
cumque foris monasterium viderit, aut audierit,
quia plurima destructio est: quod si quis praesump-
serit, vindicta Regulari subiaceat. Quod & in ve-
terei Pachomij Regula, ei ab Angelo tradita num. 48.
decernitur: Cavenandum est aatem, ne quis de domo in
agrum, nec de monasterio in monasterium. Et num. 49.
Si quis ambulaverit in via, vel navigaverit, non loqua-
tur in monasterio, quae ibi geri viderit. Hae Pachomius,
sive pontius Angelus Pachomio tradidit. Et
forte ob hanc rationem, in admitendis his extra-
neorum sive saecularium hominum congressibus
aut confabulationibus magnam adhiberi a mona-
chis cautionem, Basilus voluit, ut late prosequitur
ipsem Constitutionibus monasticis, Cap. 6.

Item. à Jesu Oper. Tom. I.

Secundò certum est, Praelatum non constitui à
Regula domus janitorum tantum enim praecipit,
quòd ejus cellula sit juxta introitum eremi. Et forte
ideo non dixit juxta januam Monasterij, quia
tunc cum Religiosorum habitacula per eremum
dispersa essent, non erant aliqua saepe conclusa
sicut & modò coningit in Camaldulensium ere-
mo. Quare facit saeculares illas cellulas, quae juxta
primum introitum erectae erant, adire poterant &
ob id decernit Regula, ut ea, quae Prioris est, in pri-
mo loco construatur. Ex quo etiam inferre licet,
cum nostratum domorum jam nunc diversa sit
forma & dispositio, non teneri Priorem suam
habitationem juxta Monasterij ingressum habe-
re.

Et de arbitrio, & dispositione ipsius postmodum,
qua agenda sunt, cuncta procedant. Statuit jam ab hoc
loco de Prioris potestate, praecipitque, ut omnis
Monasterij dispositio & gubernatio Priori relin-
quatur, ita, ut omnia ejus voluntate & judicio de-
cernantur & fiant.

Circa hanc Regulae partem oportet examinare,
an omnia monasterij negotia tantum Prioris ar-
bitrio & consensu peragenda sint, an vero in ali-
quibus spectandis fratrum Fratrum, vel saltem
majoris partis Capituli consensus? In qua dubita-
tione pro parte affirmativa, nempe, voluntatem
Prioris solum sufficere, expressè militant Regulae
verba nuper adducta. Auctoritas igitur Prioris so-
la sufficit. Nec difficultatem evadet, si quis dicat, in
nostra Religione praedictam Prioris potestatem
Constitutionibus nostris restrictam ac limitatam
esse: caveatur enim in 2. parte earum cap. 5. & 8. ne
Prior circa bona Conventus, neque circa alia
majoris ponderis, disponat absque interventu &
voto trium Clavariorum, aut in defectu, vel dis-
cordia istorum sine majoris partis Capituli assen-
su. Nam nulla Constitutio fieri potest Regulae
contraria: ut praecipitur in Bullis Gregorij XIII. Six-
ti V. & Clementis VIII. Non igitur obstat consti-
tutiones, quò minus Prior Conventualis plenaria
potestate fungatur.

Secundò, quia de jure communi tota potestas
gubernandi monasterium, tam quoad tempora-
lia, quam quoad spiritualia, ad Priorem sive alium
quemcumque immediatum Praelatum spectat. Ita
expressè docetur in *Cap. Nullam 18. questione 2.*
ubi Pelagius Papa scriptum reliquit: De ceero
universa, quae vel ad divini cultus reverentiam, vel
utilitatem ejusdem Monasterij pertinent, Abbatis
solicitudo (ad quem potestas tota pertinere con-
venit) debet adimplere. Ex quo loco hanc partem
efficac-

Vv

efficac-

De arbi-
& cum
obidiam.
Prælati
omnia in
Monaste-
rio pertra-
genda esse,
Benedicti.
cap. 49.
& 67. sua
Reg. &
concor.
Cap. Nul-
lam. 18.
q. 2.

Obi-
Chit.
Dico
jam

Vid. nost.
Ano-
nium loc.
cit. in
honore
textum
num. 314
& seqq.

CAP.

efficaciter probari, docet Navarrus d. Cap. nullam num. 4. & consilio 76. de Regularibus: à quo nullus Canonistarum dissen- tit.

In hac d. abitatione primò certum est, jure communi auctore probabilis esse, Abbatem sive Priorem Monasterij per se solum hanc potestatem habere, & exercere posse: ita, ut ipse solus omnia ferè, tam quæ ad personas, quàm quæ ad res monasterij spectant, gubernet, & ordinet. Ita expresse habetur in dicto Cap. nullam. Dixi (ferè omnia) nam aliqua sunt, quæ, utpote nimis ardua, solus Prælati absque consilio & consensu Conventus expedire non potest: qualis est alienatio bonorum Monasterij, quæ Capitali consensum prærequirit: alia verò sunt, quæ licet non consentum Capitali, ejus tamen consilium desiderant, ut optimè adno-

Cap. sine cessat. 12. consilio maiore adducit Cap. sine cessatione. 12. q. 2. 6. quest. 2. Cap. Noli de rebus eccles. non alienari. Cap. Noli de Novit. & Cap. Quanto, & Cap. Ea noscitur, de his, quæ sunt à Prælati.

Secundò certum est jure noviori, seu (ut clarius loquar) communi omnium ferè Religio- num consuetudine, teste Navarro dict. cons. 76. nu- mero 1. hanc Prælatorum potestatem maxima ex parte fuisse restrictam, ita, ut bonam partem eorum, quæ ad Conventus regimen spectant, teneantur facere Capitali, aut Consiliatorum, vel Discretorum consilio, sive consensu. Idque expresse in nostris Constitutionibus dicta 2. parte cap. 5. notatur. Caveat enim ibi, ut Prior ex consensu trium Consiliatorum quos nos Clavarios vocamus, ea, quæ ad regimen Conventus spectant (præcipuè circa bonorum custodiam) expediat: & in casu, quo prædicti Clavarij dissentiant, teneatur Capitulum consulere, & majorem & sanio- rem sequi. Imò & ea, quæ ardua & majoris ponderis sunt, cum solis Clavarij determinare non potest: sed convocare tenetur omnes Patres, vel sanio- rem partem Conventus consulere, ut ibidem præcipitur.

Quare magni illi monachorum Patres Basilius ac Benedictus in suis monasterijs, Abbatibus, ut aliorum Fratrum requirant consilia, commendaverunt. Basilius enim in brevioribus question. 48. præcipit, ut Abbas seniores monasterij ad consilium ac considerationem de rebus communibus necessariò adhibeat, persuasus ab admonitione ejus, qui dixit, Cum consilijs omnia facio. Hæc Basilius. Et Benedictus in Cap. 3. sua Regule. Quoties aliqua (aut) præcipua agenda sunt in monasterio, Convocet Abbas omnem congregationem, & audiens consilium fratrum, tractet apud se prudenter, & quod utilius judicaverit, faciat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus, quia sæpe juncti DEUS revelat quod melius est. Et infra: Si qua verò minora agenda sunt, saniorum tantùm utatur consilio: sicut scriptum est: omnia fac cum consilio, & post factum non paenitebis. Ex hoc est quod in nostra Regula bis aut ter repetitur, quod Prior de assensu aliorum fratrum aliqua expediat. Nec est cur immoremur in investigandis utilitatibus, quæ ex multorum adhibito consilio sequuntur.

Tertiò constat, Prioris potestatem, etiam quantum ad electionem aliquorum officiorum monasterij, in nostra Religione esse coarctatam: nam Prior solus Superiorem & Clavarios constituere non potest: sed eorum electio vel ad Provinciale simul cum ipso, vel ad Conventum spectat. Alios verò Monasterij officiales ad nunquam creare

& amovere potest: ad hoc enim ejus jurisdictio diminuta non est. Pertinet etiam ad ipsum, utpote quod ad regimen Conventus spectat, ordinare ea officia designare, quæ administrationi tam domus, quàm Chori deserviunt. Et quamvis id Superiori (ne Prior multis gravetur) commissum sit: proprium tamen munus & jurisdictio Prioris est. De cujus arbitrio & dispositione, quæ ad optimam Monasterij administrationem conducunt, gerenda sunt.

Officia verò minora hebdomadibus singulis denuo religiosis injunguntur, vel injuncta confirmantur: & sic quolibet Sabbato Tabula communis legitur, qua imicuique illius hebdomadae exercendum munus denunciat. Quæ majori ex parte tantum per septimanam in nostra Religione perdurant, ut nemo ab eis excusari ullo modo possit: idque valde usitatum fuit apud antiquos monachos. Nam ut auctor est Cassianus libro 4. institut. capitulo 19. Per cunctam Palestinam, & Mesopotamiam, & Cappadociam, & ceterorum Orientem singulis hebdomadibus vicissim fratres ad hæc officia sibi reddenda succedunt: ita, ut secundum Cœnobij multitudinem ministrorum quoque numerus depreetur. Et Hieronymus in Epistola de custodia virginitatis, de monachis sui temporis loquens, Per singulas (inquit) hebdomadas vicissim ministrant. Idque D. Benedictus sæpissimè in sua Regula monet: præcipuè Cap. 37. Fratres (inquit) sibi invicem serviant: & loquitur, ut ex sequentibus patet, de obsequio per septimanam durante. Hujus ministerij, per septimas vicissim inter Monachos impensu, rationem reddit D. Basilius serm. 4. ubi postquam docuit, hujusmodi munera & obsequia debere ab omnibus per hebdomadam circum exerceri, rationem assignans, inquit, Ut humilitatis merces communis sit, & non liceat alicui, ne in bono quidem suspicari congregacionem, & requiritur æquo omnibus contingat: nam partim defatigari, partim verò quiescere, insensibilem laborem tacit.

Denique attendenda nostra Regula, clarè etiam colligitur, Prioris potestatem esse restrictam, & limitatam, ita, ut ea, quæ graviora videntur, ex aliorum Fratrum consensu disponat. Idque ex eo præcipuè probatur, quia in duobus antecedentibus capitalibus (nempe in secundo de receptione locorum, & in alio de cellis Fratrum,) Prioris facultas non extenditur sine Fratrum assensu, neque ad recipiendas domos, neque ad cellulas deputandas. Quæ ergo ratione credi potest, in hoc Cap. ita ampliam ei concessi facultatem, ut omnia ipse solus gubernet, solus tractet, aut solus perficiat. Ceterò limitanda sunt hujus Cap. verba per ea, quæ superius dicta sunt, nempe ut omnia, præcipuè si graviora sunt, Fratrum consilio disponat: & monasterij regimen exerceat, ut in nostris Constitutionibus decernitur. In qua re etiam si Regula oblatet, sufficeret nostræ, & aliarum Religionum in contrarium communis, & recepta consuetudo, auctoritate Pontificum comprobata.

Neque obstant in contrarium adducta. Nam prioris argumenti solutio facilis est, si attendas, tum communi consuetudine, tum nostris Constitutionibus à Summis Pontificibus confirmatis, in hac parte Regulæ derogari: imò (ut melius dicam) illam exponi & declarari.

Ad secundum simillima est responsio: juri communi derogari contraria Religionum consuetudine rationabili, & usæ recepta.

Ex

Prælati de hoc argu- mento dicunt. noll. Em- manuel. lib. 89. varij adductis SS. PP. Scien- tija. De ma- jore in cella 2. p. 1. Ar- tium Ceribus. 6. 1. 4. n. x. simile præcipit de jure & continua et. apud illum Reg. quæ impo- nitur. Consilium tamen B. Franc. 6. 10. & 6. n. 11. Et iterum. in Reg. d. Monacha a. 2. 6. & t. habetur in Reg. J. Mon- asterium 6. 1. 4. Videtur per laudatum 2. part. di- rectij Reg. Tract. 3. d. 6. s. 2. n. 321.

Prælati
de hoc
argu-
mento
discutit
nost. Em-
manuel.
loc. cit.
dis. 89.
varijs
adductis
SS. PP.
Senten-
tijs.

De man-
sione in
cellula 2.
p. statu-
torum
Carrus.
6. 1. 4. n. 1.
Simile
præcepti
de iugi &
continua
orat. apud
illam Reg-
nam in
Constitutio-
nem B.
Franc.
6. 1. 6. &
Aug. 6. 6.
Eustach.
in Reg.
Monach.
6. 2. 6. &
habetur
in Reg.
Monach.
6. 1. 4.
Vid. au-
tem lau-
datum 2.
part. di-
stincti
Reg. Tract.
3. dist. 6.
sic. 2. n.
321.

Ex prædictis autem Regule verbis aliud ul-
timum confectarium elicitur, quod sine Prioris
obedientia, & voluntate, nihil sine magnum, sive
parvum in monasterio agere liceat: id enim clarif-
simè sonant illa verba: *Ex de arbitrio & dispositione
ipsius postmodum, qua agenda sunt, cuncta procedant.*
Et quidem in monasterio tam in spiritualibus,
quàm in corporalibus, tam in internis, quam in
externis operationibus nihil esse aggrediendum
sine prævia Prælati autoritate ac obedientia, ubi-
que Patres docent. Isidorus enim libro 2. de officiis
cap. 15. laudans Religiosorum vitam, inter alia sic

ait: *Neque aliquid ab eis sine vultu Paterna jurisdictionis
assumitur: & Divus Benedictus in Regula Cap. 49.
Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda sunt: &
Cap. 67. ait: Similiter correctioni Regulari subiacet,
qui aliquid quamvis parvum sine iussione Abbatis face-
re presumpserit. Plura de hoc, eaque huic proposito
aptissima, infra in Epilogo Regule, dubitatione
secunda, à nobis adducuntur.*

CAPUT SEXTUM.

De mansione in cellulis, & de iugi ac continua oratione.

T E X T V S.

Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, &
in orationibus vigilantes: nisi alijs justis occasionibus occupentur.

GLOSSA VI.

Hucusque in nostra Regula tantum, vel sal-
tem præcipuè actum est de Eremi loco, & si-
tu, ac de potestate Prælati, & dispositione mona-
sterij: jam ab hoc Cap. subditorum obligationes, &
nostrum institutum, sive scopum incipit aperire.
In primis igitur hoc Capite præcipitur, ut singuli
die ac nocte in nostris cellulis maneamus, nisi alias
ab eis aliqua justa causa cogamur recedere. Præ-
terea, quod in eisdem cellulis, die ac nocte, divinæ
legis meditationi & assidue orationi studeamus.
Juxta hæc igitur duo præcepta, hujus capitis com-
mentaria in duas dividemus partes. In quarum
prima de mansione in cella: in secunda de medita-
tione & oratione, DEO dante, dicemus.

*Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac
nocte, &c.*

Ex his primùm collige, non utrunque præ-
cipi à Regula in cellis manere, sed & præterea
consulò addi (singuli) ut denotetur, unumquem-
que singulariter & totum in propria cellula habi-
tare debere, ut melius orationi vacet, juxta ea, quæ
superius Cap. 3. adnotavimus.

Secundò collige, prædictis verbis denotari
& præcipi, unumquemque omni tempore in cel-
lula commorari debere: quod significant illa ver-
ba (*die ac nocte*): idque nisi alijs justis occupationibus
ab eis compellatur exire. Ex quo obiter nota, non
quamlibet occasionem sive causam sufficere, sed
eam tantum, quam justam vel obedientiam, vel ne-
cessitas, aut alia rationabilis causa reddat.

D V B I V M I.

Dubitat tamen aliquis primò, an illa verba
(*die ac nocte*) referenda sint ad anteriorem
Capitis partem, scilicet, ad mansionem in cellula,
an fortè ad secundam, hoc est, ad meditationem,
& orationem assiduam? Respondetur, sine dubio
prædicta verba ad utramque Capitis partem re-
ferri debere: utramque enim aperte copulata, &
Ib. à Jesu Oper. Tom. 1.

connectunt: & ita ad utramque relata optimum
reddunt sensum, nempe: *Maneant die ac nocte in
cellulis manentes in lege Domini, ita, ut die ac nocte
tam ad unum, quàm ad aliud referatur.* Et hoc pri-
mò constat ex communi consensu & interpreta-
tione Ordinis. Ita enim ab initio ab omnibus re-
ceptum est, non solum ad continuam orationem,
sed etiam ad perpetuam cellæ commorationem,
omnes ex instituto nostro teneri.

Præterea, ex ipso Regule contextu non ob-
scure hoc ipsum patet: nam his verbis, *Maneant sin-
guli in cellulis suis die ac nocte*, quæ est prima hujus
Cap. pars, rectè junguntur, & correspondent se-
quentia verba: *In lege Domini meditantes, & in ora-
tionibus vigilantes*: ita, ut die meditentur, nocte ve-
rò, in qua vigiliæ præcipuè exercentur, in oratio-
nibus vigilant. Tum etiam, quia prioribus Capitis
verbis quasi ipsa materialis clausura præcipitur:
posterioribus verò modus, quo in cellis manere
& exerceri debeant, describitur, nempe *meditando,
&c.* Unde illa determinatio, *die ac nocte*, pariformiter
utrumque respicit, & determinat. Nam in
jure receptum est, quod una determinatio respi-
ciens plura determinabilia, pariformiter ea debeat
determinare.

Præterea tertio, quia quando hæc Regula
mitigata fuit, inter causas mitigationis ea præcipuè
fuit *Eugenio IV.* ob oculos posita, quod fratres te-
nebantur ad orationem, & meditationem conti-
nuam: & insuper ad commorationem cellularum
perpetuam, ut patet ex Bulla mitigationis in præfa-
tionibus adducta.

D V B I V M II.

Circa illa verba, *juxta eas*, multos dubitasse vi-
di, an Religiosus absque Superioris permittu
& licentia possit extra suam cellulam, prope eam
tamen, manere. Cujus dubij negativam partem
non parum urget mitigationis Bulla, in qua indul-
getur, ut possint Fratres liberè & licite exire ad
claustra: ergo id non erat antea ex vi Regule per-
missum; & ex consequenti neque hoc tempore,
quo